

Statsforvalteren i Nordland

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

Referat fra dialogmøte mellom Statsforvalteren i Nordland og Sametinget og NRL 6. mai 2021

Møtedeltakere

Sametinget

Silje Karine Muotka, sametingsråd
Anne-Marie Gaino, fagleder næring
Pål Nilsen, seniorrådgiver areal og miljø
Jørn Gunnar Olsen, seniorrådgiver næring
Ole-Anders Turi, seniorrådgiver næring

Norske reindriftsamers landsforbund (NRL)

Ellinor Marita Jåma, leder av NRLs styre (deltok fram til kl. 12:45)
Randi A. Skum, seniorrådgiver

Statsforvalteren i Nordland

Tom Cato Karlsen, statsforvalter
Monica Iveland, assisterende statsforvalter
John Kosmo, landbruks- og reindriftsdirektør
Stein Tage Domaas, underdirektør areal og reindrift
Ing-Lill Pavall, seniorrådgiver areal og reindrift
Øyvind Skogstad, seniorrådgiver klima og miljø
Charlotte Holmstad Arnesen, rådgiver klima og miljø

Møtet ble gjennomført på Teams kl. 12 – 13:30.

Møteleder: Tom Cato Karsen

Referent: Ing-Lill Pavall

Innmeldte tema

1. Presentasjon av reindriftsrettsutvalget
2. Endringer i Sametingets støtteordninger for reindrift
3. Endringer i Sametingets planveileder
4. Endringer i plan- og bygningsloven
5. Pilotprosjekt om rådgivingstjeneste i arealsaker
6. Ønske fra Statsforvalteren om at NRL orienterer om landsmøtet i Mo i Rana i juni 2021
7. Reindriftas tapssituasjon / rowilt
8. Grensepassering ved vedlikehold av grensegjerder og Covid-19

Statsforvalteren ønsket velkommen til møtet og understreket at møtet er viktig for å holde en god dialog og godt samarbeid med Sametinget og NRL. Sametinget og NRL er også positiv til disse møtene som en del av dialogen med Statsforvalteren om reindriftsfaglige spørsmål.

1. Presentasjon av reindriftsrettsutvalget v/ Sametinget

Sametinget har et eget utvalg som arbeider med revidering og endringer i reindriftsloven. Utvalget skal snart levere sin innstilling. Utvalget ledes av Øyvind Ravna, professor i rettsvitenskap ved Norges arktiske universitet i Tromsø. Sametinget er sekretariat og har styrket sekretariatet med flere fagressurser. Flertallet av medlemmene i utvalget er reineiere fra store deler av landet og med ulik bakgrunn. Målet er en helhetlig revidering av loven. Det er et omfattende arbeid. Har blant annet sett på formålsparagrafen, vern av reindriftsareal, reintall, siidaandelens stilling, privatrettslige og offentligrettslige forhold, sanksjoner og bruk av sanksjonsbestemmelsene. Ett viktig område er formålsbestemmelsen og prioriteringen i forhold til øvrige samfunnsinteresser. Det blir et nytt arealkapittel som går nærmere inn på vern av reindriftsarealer.

Lovforslaget skal først behandles av Sametinget etter en høring. Det skjer etter at det nye Sametinget er konstituert i 2021, enten i november/desember eller etter nyttår. Sametingets forslag skal sendes til Landbruks- og matdepartementet. Har avklart at LMD trolig vil behandle forslaget. LMD har signalisert at de også ser behov for endringer av en del paragrafer. Sametinget er opptatt av at loven bør ha en helhetlig revidering, og ikke bare endringer av enkelte paragrafer.

2. Endringer i Sametingets støtteordninger for reindrift v/ Sametinget

Sametinget orienterte om nye tilskuddsordninger for reindrift. Det omfatter investeringstilskudd til nyskaping og utvikling, støtte til dokumentasjon av rovvilttap, stimulering til innsats i forbindelse med lisens- og kvotejakt på rovvilt og tradisjonell kunnskap. Lenke til tilskuddsordningene:

<https://sametinget.no/stipend-og-tilskudd/tilskudd/naring/primarnaringer/reindrift/>

3. Endringer i Sametingets planveileder v/ Sametinget

Sametinget orienterte om sin oppdaterte planveileder. Den er utarbeidet spesielt i forhold til plan- og bygningsloven. Den skal bidra til å styrke samiske interesser i planarbeidet, for eksempel i kommunene. Formålet er blant annet å få fram tradisjonell samisk kunnskap om områdebruk gjennom planprosessen, og at denne kunnskapen tillegges like stor vekt som den forskningsbaserte kunnskapen. Veilederen er ikke juridisk bindende, men den er viktig i plansammenheng. Sametinget har fått tilbakemelding fra kommuner om at den er viktig og blir brukt. Sametinget orienterte kort om retningslinjer for endret bruk av utmark (gjelder Finnmarksloven).

https://sametinget.no/f/p1/icbedd20e-c307-4d3a-b30e-43a72d69c0c4/sametinget_planveileder-2021.pdf

Statsforvalteren ønsker at Sametinget kan bidra til presentasjon av planveilederen, for eksempel i webinar for kommunene i Nordland, evt. på kommunekonferansen i 2021 og internt på for planmedarbeidere hos Statsforvalteren i Nordland. Sametinget stiller gjerne opp for å informere om planveilederen i slike sammenhenger.

4. Endringer i plan- og bygningsloven v/ Sametinget

Endringer i plan- og bygningsloven skal behandles i Stortinget 3. juni. Sametinget har deltatt i konsultasjoner om lovendringene. Sametinget er bekymret for endringene i

dispensasjonsreglene – der det var foreslått en rekke lettelser. Det materielle kulturgrunnlaget og artikkel 27 i konvensjonen om sivile og politiske rettigheter er viktig for Sametinget. Har fått fram at loven må ta hensyn til regionale og nasjonale interesser for samiske tema. Sametinget har fått forståelse for dette og har oppnådd en bedre klargjøring som betyr at samiske interesser er nasjonale interesser. Det er særlig viktig med kompetanse når det gjelder vurdering av samiske interesser og juridiske forhold/folkeretten. Det kan ofte være manglende kompetanse på dette i kommunene.

5. Pilotprosjekt om rådgivingstjeneste i arealsaker v/ NRL

NRL orienterte om at styrking av plan- og arealkompetansen i reindrifta er et prioritert arbeid. NRL har jobbet for en styrking i flere år. Har tatt det opp i forhandlingene flere ganger og fått gjennomslag for et prosjekt i de siste reindrifftsavtaleforhandlingene. Det har også blitt arbeidet på flere områder lokalt også, i Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Kautokeino og Karasjok.

Avtalepartene NRL og LMD har blitt enig om finansiering av et pilotprosjekt for rådgivingstjeneste i arealsaker. Prosjektet skal ha tre heltidsansatte knyttet til NRLs sekretariat i Tromsø. Dette prosjektet medfører ikke at det lokale arbeidet/prosjektplanene om fagressurs for reinbeitedistriktene blir lagt på is. NRLs prosjekt er mer overordnet. Det skal bygge på erfaringer som fins og prøve å bygge opp noe for framtida. Prosjektet ledes av NRL med en egen styringsgruppe, egen prosjektplan og egen prosjektleder. Målet er å ha ansatt personer i tre stillinger fra årsskiftet. Arbeidsgiveradresse Tromsø. Ønsker kompetente folk med geografisk spredning, og det er ikke krav om kontorsted i Tromsø.

NRL kjenner ikke til hvorfor det lokale arbeidet med en fagressurs for reinbeitedistriktene i Nordland har stoppet opp. NRL ønsker at Nordland reindriftsamer jobber videre med sitt prosjekt parallelt med NRLs prosjekt. Ønsker parallelle løp også i de andre områdene i landet.

6. NRLs landsmøtet i Mo i Rana i juni 2021 v/ NRL

NRL ønsket Statsforvalteren i Nordland hjertelig velkommen til landsmøtet på Mo. Formell invitasjon kommer snart. Korona har gjort at det ikke blir et ordinært landsmøte der alle møtedeltakerne sitter på samme sted. Det planlegges ut fra at styret og ansatte i NRL, delegasjonen fra Nordland reindriftsamer og inviterte gjester samles i Mo i Rana innenfor de nasjonale Covid-19 retningslinjene. De andre lokallagene samles i sine områder og deltar på møtet digitalt. (Landsmøtet har blitt utsatt i ettertid)

7. Reindriftas tapssituasjon / rovvilt v/ Statsforvalteren

Statsforvalteren gikk gjennom tapssituasjonen for reindrift i Nordland. Stein Tage Domaas hos Statsforvalteren har utarbeidet en egen presentasjon som legges ved møtereferatet. Tapene har sammenheng med fem store påvirkere: arealinngrep, arealbruk, topografi/geografi, klimaendringer og rovvilt. Statsforvalteren er bekymret over tapsutviklingen som har pågått over flere tiår. Det blir lite eller ingenting igjen til inntektsgivende produksjon.

Statsforvalteren har tatt opp tapssituasjonen med sentrale myndigheter i flere sammenhenger, i egne brev og i møter med departement. Utfordringer er at mange av løsningene ligger hos nasjonale myndigheter. Må fortsette å jobbe med dette i alle kanaler. Ønsker en felles innsats fra alle parter på dette området.

Sametinget har samme bekymringer for tap av rein som det vises til her. Det er en svært alvorlig situasjon som Sametinget følger opp med sentrale myndigheter. Det er viktig at alle jobber sammen om dette. Sametinget ønsker å inkludere i arbeidet de i reindriften som er mest berørt.

NRL mener det er skremmende å se disse tallene. Det er også avgjørende å få synliggjort konsekvenser av bl.a. arealinngrep. Når det gjelder rovvilt: NRL brøt konsultasjonene med Klima- og miljødepartementet om forvaltningsplanen i vinter. Det var forventninger til prosessen, men av ulike politiske årsaker har det blitt en pause i konsultasjonene. NRL har hatt møte med statsråden og fått svar på spørsmålene som NRL ønsket å få avklart. NRL regner med å gå tilbake til konsultasjonene. Tapssammenhengene og den presentasjonen som Statsforvalteren har vist her, er viktig for prosessene framover. NRL mener det er viktig å se rovvilt og arealinngrep i sammenheng.

Sametinget informerte om at de skal arrangere et rovviltseminar for rovviltneemdene 28. mai. Sametinget har som mål om å ha et rovviltseminar hvert år. I år blir det ikke et stort seminar, men et digitalt miniseminar. Programmet er utarbeidet og blir snart gjort kjent, har sendt ut informasjon om dette tidligere. Invitasjon med lenke til seminaret sendes ut snart.

Sametinget informerte om status for kongeørnprosjektet. Miljødirektoratet er prosjekteier. Prosjektet skal ta opp tap av rein til kongeørn, men også havørn. Prosjektet forutsetter samarbeid mellom direktoratet, NINA, reinbeitedistrikter og fagmiljø på tradisjonell kunnskap (Sámi allaskuvla/Samisk høyskole). Problemet har vært å få koblet til et fagmiljø som har kompetanse på tradisjonell samisk kunnskap. Det har vært samtaler mellom Miljødirektoratet og høyskolen. Ser ut til at det kan bli en avklaring etter hvert.

8. Grensepassering ved vedlikehold av grensegjerder og Covid-19 v/ Statsforvalteren

Statsforvalteren orienterte om problemene som har oppstått med grensekryssing på grunn av koronasituasjonen. Det ble tidlig avklart at reindrift har en kritisk samfunnsfunksjon. Reineiere skal derfor kunne krysse grensen i sitt arbeid. Statsforvalteren har registrert en del ulike praksis ved reindriften grensekryssing – har hatt dialog med tollere, politi, reindriftsutøvere osv. når det har oppstått problemer. Her har Statsforvalteren vakttelefon døgnet rundt som reineiere kan kontakte.

Ellers er det ikke kommet overordna signaler på de problemene som fortløpende har oppstått. Statsforvalteren har prøvd å finne ut hvor langt fritakene gjelder.

Eksempler:

Bruk av svenske helikopter – her har LMD gitt svar om at det ikke regnes som kritisk samfunnsfunksjon.

Arbeidet som det svenske Sametinget har på grensegjerder/tidligere konvensjonsgjerder i Norge – her har LMD svart at det ikke regnes som kritisk samfunnsfunksjon.

Sametinget orienterte om at dette ligner på de problemene som har oppstått i forbindelse med grensekryssing i andre samiske områder. Kjenner til at reindriften har slitt med dette. Det har skapt mye usikkerhet. Både Sametinget og NRL poengterte at vedlikehold av gjerdene er et arbeid av stor betydning for reindriften.

Sametinget har også samtaler med det svenske Sametinget om situasjonen for grenseoverskridende reindrift. Det er sametingsvalg både i Sverige og Norge i år. Det gjør at det blir en politisk overgangsfase. Det er vanskelig å holde en fortløpende dialog fram til de nye sametingene er konstituert i begge land.

Oppsummering

Sametinget er glad for Statsforvalterens invitasjon til dialogmøte. Det er et viktig treffpunkt, både dette med Statsforvalteren i Nordland og de andre statsforvalterne. Sametinget har hatt flere dialogmøter med Statsforvalteren i Troms og Finnmark i forbindelse med beitekrisen i fjor. Da kunne Sametinget bidra med økonomiske støtteordninger som ikke ble dekket av midlene fra sentralt hold og midler over reindriftsavtalen. Sametinget roste også Statsforvalteren i Nordland for å være dyktig til å spre informasjon om reindrift på nettsida, f.eks. om hensyn til rein i kalvingstida, Covid-19 og reindrift, m.m.

NRL ser også positivt på slike dialogmøter og er opptatt av at tidspunktet også passer for reineiere i NRL. Bør derfor unngå tidspunkt der reindriften har hektiske arbeidsperioder.

Generelt mener alle møtedeltakeren at digitale møter er et godt supplement til fysiske møter. Det er kostnadssparende og gjør at flere kan delta. Når koronasituasjonen gjør det mulig, bør man vurdere å ha ordinære møter også hvis det passer.

Vedlegg til referatet

Presentasjon: Status Reindriften i Nordland – tap (Stein Tage Domaas)